

Az a bizonyos híd-szerep

Magas szinten

Sava Babić értékes műfordítói munkásságáról

Kimerítő tanulmányt érdemelne s nem ilyen nyúl farknyí széljegyzetet Sava Babić negyedszázada tartó fordítói művészete! Nem is tudom, kiéhez hasonlíthatnám hatalmas életművét! Talán Benedek Marcelléhoz, aki a francia és az angol nyelvű irodalom népszerűsítője volt utolérhetetlennek tűnő opusával a magyar szellemi életben.

Sava Babić Kelet-Európa elkötelezettje, a magyar irodalom szerbhorvát nyelvű népszerűsítője, anélkül, hogy érdeklődési körét a csupán olvasmányos művekre terjesztette volna ki, tekintet mindenkor a legmagasabb ponton tartotta, az időszzerű esszéirodalom hatósugara alatt. Közvetítőszerepe külön jelentőséget kapott Lukács György iskolájának ismertetésével, miközben a tanulság antitezisét is levonta egy **Eörs István** továbblépését követve a személyes barátságig. Cseres Tibor, Sánta Ferenc, Hubay Miklós művein át mintegy a szintézisig jutott el Illyés Gyula Kháron ladikján evezve, hogy az élő magyar irodalmat híven bemutathassa.

Most megjelent kis kötete fordítói munkásságának áttekintésével egy szellemes szójátéknak köszönheti a címét: Preveseji. Lefordítha-

atlanul, de pontosan meghatározva a fordítás, sőt gyakran átköltés idevágó esszéit. Mert Sava Babić nem elégszik meg a maga munkájával. Szenvedélyesen érdeklí, amit mások csinálnak ebben a szép közvetítő szerepben. És mintha eközben semmi sem kerülné el a figyelmét, fordított viszonylatban sem – Kazinczytól és Vitkovictól kezdve mai magyar költők igyekezetéig.

Nem csoda, hogy izgatottan kapta fel a fejét a Híd fordítóversenyére, amelyben tizenhét vajdasági költő vállalkozott – Vuk születésének 200. évfordulóját ünnepelve – A juhász és a leány című szerb népdal magyar átköltésére. Hűséget, formát és mértéket egyaránt összehasonlított, miközben a mai vajdasági költőkön kívül a másfél évszázaddal ezelőtti fordítóra is visszanézett, hogy végül a Fehér Ferencét tekintse legszébbnek és leghitelesebbnek mai nyelvezetében is.

Ebben a versenyben különben sem kellett leiterjakaboktól tartani. Nem úgy, mint a Fortis által felfedezett Hasanaginica esetében, amelyben Goethe másodkézből, s ki tudja, mennyi etimologizálás után, tőr helyett csizmát fordított, s így vonult be a híres népdal a viágirodalomba,

hogy – már Goethe nagyságára való tekintettel – ott is maradjon.

Fordítók és ferditők igyekezetét gyakran csak egy paraszthajszál választja el, s ebben, mint a fenti példa mutatja, a nagyok se képezhetnek kivételt. A Híd fordítói versenyében is mintha csak a forma kaphatott volna minősítést, míg a XIX. század magyar költészetében sokáig volt divatban a „szerbus manír”, amely egynemély mai fordítónál is megmutatkozott.

Sava Babić fordítói munkásságával nem mindig tartott lépést az érdeklődés. Mert nem mindig fordított megrendelésre, hanem mintegy kötelezőnek érzett tájékoztatásként azt is, amit csak maga tartott fontosnak. Így történhetett meg, hogy 27 kötete íróasztala fiókjában maradt, köztük Krúdy Gyula novellái és Hamvas Bélának hét kötete, egyben Babić ízlésére és irodalmi világképére is éles fényt vetve. A közőny se tudta azonban elnémitani, elvenni kedvét a fordítástól: mintha életcéll volna számára ez a szép feladat. S ezt legalább itt, a jugoszláviai magyar irodalmi életben kell meköszönni neki.